

Інформаційно-аналітична довідка

щодо практики органів конституційної юрисдикції зарубіжних держав стосовно питань винагороди судді, відсторонення його від посади та статусу агентства з питань доброчесності

Держави зобов'язані гарантувати строк повноважень суддів, їхню незалежність, безпеку, адекватну винагороду, умови служби, пенсію та вік виходу на пенсію, що мають бути належним чином забезпечені законом¹ та не можуть змінюватися в сторону зменшення. Судді, незалежно від того, були вони призначені чи обрані, мають гарантований строк перебування на посаді до досягнення ними обов'язкового пенсійного віку або до закінчення строку їх повноважень.² Суддя має призначатися довічно або на інший період за умов забезпечення незалежності судової системи.³ Принцип незалежної судової системи впливає з основних принципів верховенства права, зокрема принципу поділу влади.⁴

Суддям або членам судових органів має бути гарантовано перебування на посаді до настання пенсійного віку або закінчення строку повноважень, а також умови перебування на посаді, адекватна винагорода, пенсія, забезпечення житлом, транспортом, умови медичного та соціального забезпечення, вік виходу на пенсію, дисциплінарні механізми та механізми захисту, інші умови перебування на посаді, що визначаються і гарантуються законом.⁵

Судді мають гарантію перебування на посаді, однак строк перебування суддів на посаді час від часу підлягає підтвердженню шляхом голосування населенням або шляхом інших формальних процедур. У таких випадках рекомендується щоб усі судді однакової юрисдикції призначалися на строк, що закінчується після досягнення ними конкретного віку.⁶

Дослідження практики органів конституційної юрисдикції зарубіжних держав з питань, порушених суддею-доповідачем, дозволило виявити рішення ряду таких органів, в яких сформульовані юридичні позиції стосовно винагороди судді як одного з елементів незалежності суддів, відсторонення його від посади та статусу агентства з питань доброчесності.

¹ UN Basic Principles on the Independence of the Judiciary [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>

Principle 11. Principle 13 of the Council of Europe's Recommendation No. R (94 12) is identical. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rm.coe.int/16807096c1>

² Montreal Universal Declaration on the Independence of Justice [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.iej.org/wp-content/uploads/2016/02/Montreal-Declaration.pdf>

³ Universal Charter of the Judge, doc. cit., article 8. The same article also contains a provision on retirement: "Any change to the judicial obligatory retirement age must not have retroactive effect".

⁴ Habeas Corpus in Emergency Situations (articles 27.2, 25.1 and 7.6 American Convention on Human Rights), IACtHR Advisory Opinion OC-8 87, Series A No. 8, paras. 24 and 26. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.refworld.org/pdfid/4a7837af2.pdf>

⁵ Principles and Guidelines on the Right to a Fair Trial and Legal Assistance in Africa, doc. cit., Principle A, paragraphs 4 (l) and (m). [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unode.org/documents/justice-and-prison-reform/UN_principles_and_guidelines_on_access_to_legal_aid.pdf

⁶ Beijing Statement of Principles of the Independence of the Judiciary in the LAWASIA Region, doc. cit., operative paragraphs 18-20. See also operative paragraph 21, which states that "A judge's tenure must not be altered to the disadvantage of the judge during her or his term of office". [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.hurights.or.jp/archives/other_documents/section1/1995_08/beijing-statement-of-principles-of-the-independence-of-the-judiciary-in-the-lawasia-region-beijing-1.html

27 21/8110
12 19

Аналіз практики органів конституційної юрисдикції зарубіжних держав із зазначених питань дозволяє зробити такі висновки:

- незалежність суддів обумовлена їх моральною чесністю і рівнем спеціальних знань, але вона також пов'язана із відповідним матеріальним забезпеченням;

- розмір винагороди має: по-перше - визначатися з прив'язкою до середньої заробітної плати у бюджетній сфері і значно перевищувати її рівень; по-друге, у довгостроковій перспективі виявляти тенденцію до зростання як мінімум на тому самому рівні, що й середня заробітна плата у бюджетній сфері; по-третє - у випадку бюджетних труднощів - бути особливо захищеним від надмірно несприятливих коливань;

- рівень суддівської винагороди має визначатися таким чином, щоб враховувати вимогу її відповідності гідності їх посади та обсягу обов'язків, з одного боку, та реальним можливостям державного бюджету, з іншого боку;

- оцінка конституційності обмежень зарплати суддів передбачає оцінку дотримання вимог, обумовлених принципом судової незалежності;

- конституційне положення суддів, з одного боку, та представників законодавчої і виконавчої гілок влади, особливо державного управління, з іншого боку, є відмінним з точки зору принципу поділу влади і принципу судової незалежності, що обумовлює різний обсяг дискреції законодавця щодо обмежень зарплати суддів, порівняно із обсягом дискреції щодо таких обмежень в інших сферах державного сектору;

- втручання у матеріальне забезпечення суддів, гарантоване законом, не може бути вираженням свавілля законодавця, а має ґрунтуватися на принципі пропорційності, бути обумовленим надзвичайними обставинами, зокрема, складним фінансовим становищем держави; навіть, якщо ці умови допустимості такого втручання виконані, необхідним є врахування різних функцій суддів і представників законодавчої і виконавчої влади, зокрема, державного управління; таке втручання не може призвести до виникнення побоювань стосовно того, що воно обмежує гідність суддів або є засобом конституційно неприпустимого тиску з боку законодавчої і виконавчої влади на судову владу;

- втручання у матеріальне забезпечення суддів, гарантоване законом, має ґрунтуватися на принципі пропорційності, бути обумовленим надзвичайними обставинами, зокрема, складним фінансовим становищем держави; і лише у зв'язку із комплексом реалізованих заходів економії, що стосуються зарплати у всій бюджетній сфері;

- в умовах економічного спаду рішення про зменшення посадового окладу суддів одночасно зі зменшенням посадового окладу інших працівників громадського сектора цілком виправдано;

- перевищення конституційно визначеного ліміту державного боргу (3/5 валового внутрішнього продукту) є умовою, що виправдовує зменшення розміру суддівської винагороди;

скорочення винагороди суддів не може бути непропорційним і дискримінаційним;

– якщо зменшення не відповідає вимозі достатності винагороди, суть гарантії стабільності умов винагороди судді порушується настільки, що основна мета, що переслідується цією гарантією, тобто належне, кваліфіковане та неупереджене здійснення правосуддя, загрожус, навіть призводить до небезпеки корупції;

– відсторонення від посади судді встановлено особливим регулюванням Конституцією;

– Агентство з питань доброчесності не є судом і не підпадає під дію правил організації та функціонування, передбачених главою Конституції про „Судову владу“.

Нижче наводиться стислий огляд рішень органів конституційної юрисдикції зарубіжних держав.

Конституційний Суд Латвійської Республіки

Незалежність суддів пов'язана з низкою таких гарантій: гарантоване перебування судді на посаді (порядок призначення або затвердження суддів, необхідна кваліфікація для призначення, гарантії незмінності, умови підвищення та переведення на іншу посаду, умови відсторонення та припинення мандату), недоторканність судді, фінансова безпека (соціальні та матеріальні гарантії), інституційна (адміністративна) незалежність судді та фактична незалежність судової влади від політичного впливу виконавчої влади чи законодавця. Усі ці гарантії тісно взаємопов'язані, і якщо навіть одна з них непропорційно обмежена, то порушується принцип незалежності суддів, а отже, виконання основних функцій суду та забезпечення прав та свобод людини під загрозою.⁷

Рішення законодавця про зниження зарплат суддів може поставити під загрозу незалежність судів. Верховний Суд Канади вказав, що прийняття рішення про зниження винагороди суддів теоретично дає законодавцю можливість здійснювати політичний вплив на суддів за допомогою економічних маніпуляцій. (Див: Рішення Верховного Суду Канади від 18 вересня 1997 року у справі „Довідка з питання оплати роботи суддів Провінційного суду острова Принца Едварда“, [1997] 3 S.C.R. 3). Тим не менш, ця теоретична можливість не дозволяє зробити висновок і заявити, що зниження винагороди суддів за будь-яких умов слід розглядати як вплив на судоустрій і порушення принципу незалежності суддів. Теоретично

⁷ Judgement On Behalf of the Republic of Latvia, Case No. 2009-11-01, 18 January, 2010. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.eodices.eod.int/NXT_gateway.dll?CODICES_full_eur_lat_eng_lat-2010-2-001

необґрунтоване збільшення винагороди суддів також може вважатися впливом на судові органи.⁸

При оцінці впливу оскаржених норм на незалежність судової влади Конституційний Суд вказав на те, що вона є не самоціллю, а необхідною умовою здійснення права будь-якої особи на справедливий суд. Незалежність суддів гарантує захист правопорядку в інтересах суспільства і держави.

Незалежність судді пов'язана з рядом гарантій, до числа яких входить, зокрема, кваліфікація, необхідна для призначення на посаду, недоторканність, фінансова стабільність, фактична незалежність судової влади від політичного впливу виконавчої або судової влади. Усі гарантії взаємопов'язані, і принцип незалежності судової влади порушується у разі непропорційного обмеження хоча б однієї з гарантій, що відповідно ставить під загрозу виконання основних судових функцій і забезпечення прав і свобод людини. Вимога забезпечення належної оплати праці пов'язана не тільки з вимогами відносно кваліфікації і компетенції, які висуваються до судді, або обмеженнями щодо придбання доходів. Рішення законодавця про зменшення суддівських зарплат може бути небезпечним для незалежності судової влади.

Конституційний Суд встановив, що хоча норма Конституції, присвячена питанням незалежності суддів, не містить буквальної заборони зниження оплати їх праці, однак з урахуванням міжнародних зобов'язань у сфері прав людини, вона її обумовлює.

Водночас Конституційний Суд визнав, що судді не перебувають у соціальному вакуумі, на них також поширюється ситуація в країні, що б не було її причиною: природні катаклізми, економічний спад, дія або бездіяльність уряду, безвідповідальні рішення. Отже, заборона на зниження суддівських зарплат не може бути абсолютною. Відповідно, за особливих обставин — у ситуації економічного спаду, коли держава змушена здійснювати загальне зниження винагород в установах, що фінансуються з бюджету держави — від принципу заборони на зниження винагороди суддів можна відступити.

Конституційний Суд указав на критерії, дотримання яких є необхідним при ухваленні рішення про зниження заробітних плат суддів, а саме, суддівські зарплати можливо зменшити тільки на короткий відрізок часу (на момент особливо важкої фінансової та економічної ситуації держави), як виняток і за допомогою закону. До того ж, дотримуючись принципу поділу влади, необхідно вислухати і взяти до уваги думку судової влади. У свою чергу, якщо думка судової влади частково або взагалі не береться до уваги, такі дії повинні бути обґрунтовані.

Суд визнав, що оскаржувана норма має легітимну мету, а саме, її метою є захист добробуту суспільства. В умовах економічного спаду рішення про зменшення посадового окладу суддів одночасно зі зменшенням посадового окладу інших працівників громадського сектора цілком виправдано.

⁸ Judgement On Behalf of the Republic of Latvia, Case No. 2009-11-01, 18 January, 2010. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.codices.eoe.int/NXT_gateway.dll?CODICES_full_eur_lat_eng_lat-2010-2-001

Важкі економічні умови змушують державу переглянути і знизити фінансування всіх осіб, зайнятих у державному секторі, незалежно від того, до якої гілки влади вони належать, як формується бюджет установи, і до якої сфери установа відноситься. Було б неприпустимо знизити фінансування тільки однієї гілки влади – суду – або урізати винагороду тільки суддям, так само як було б неприпустимо залишити незмінним фінансування тільки однієї гілки влади на противагу іншим гілкам влади та органам держави. Такий підхід не відповідав би принципу справедливості і рівності.

Тільки суддя, економічний статус якого захищений якомога більше, може діяти по-справжньому незалежно. У цьому сенсі, вищезазначена гарантія проти зменшення зарплат суддів є насамперед заходом, що повинен запобігти суддям бути „змушеними“ також думати про політичну прийнятність при винесенні рішень. Крім того, відстеження того, щоб забезпечення суддів мало стабільний економічний стан, також надає їм високий ступінь незалежності в широкому розумінні (наприклад, захист від тиску з боку політичних партій та громадськості). Захист суддів від зменшення зарплати, не є абсолютним; це однак, означає, що зниження зарплат суддів виправдане лише по-справжньому винятковими випадками на основі огляду конкретних обставин у кожному індивідуальному випадку.⁹

Фінансові та матеріальні умови, необхідні для функціонування судів, можуть погіршитися, а винагорода суддів може бути зменшена законом у особливих виняткових випадках та тимчасово – в той час як фінансово-економічне становище держави є особливо складним. Однак, навіть за надзвичайно складних економічних умов, ні фінансування судів, ні винагорода суддів не може бути зменшено настільки, що суди не зможуть виконувати свою конституційну функцію – здійснення правосуддя. Гарантії незалежності суддів повинні бути забезпечені завжди – як у період надзвичайної ситуації, що переживає держава, – так і після її закінчення. Зважаючи на принцип розподілу влади та на принцип незалежності суддів, дискреція законодавця у прийнятті рішень про винагороду суддів відрізняється від розсуду при вирішенні обмежень в інших державних секторах.¹⁰

Конституційний Суд Чеської Республіки¹¹

Довільне втручання законодавця у сферу матеріального забезпечення суддів, і у цьому зв'язку й обмеження зарплати, повинно перебувати у рамках, які охороняються згідно з принципом судової незалежності, з двох причин. По-перше, незалежність суддів обумовлена їх моральною чесністю і рівнем

⁹ Decision case №U-4-159-08, 11 December 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://odlozive.us-rs.si/documents/16_4c_u-i-159-086.pdf

¹⁰ Judgement On Behalf of the Republic of Latvia, Case No. 2009-11-2001, 18 January 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.codices.eoe.int/NXT/gateway.dll/CODICES_full_eur_lat_eng_lat-2010-2-001

¹¹ На підставі матеріалів інформаційно-аналітичної довідки, підготовленої головним консультантом відділу порівняльних досліджень Управління порівняльно-правового аналізу О.Шмигвою.

спеціальних знань, але вона також пов'язана із відповідним матеріальним забезпеченням. Другою причиною включення заборони довільного втручання в матеріальне забезпечення суддів (обмеження зарплати) у рамки принципу судової незалежності є необхідність виключити можливість тиску з боку законодавчої або виконавчої гілки влади на процес прийняття судових рішень.

Оскаржувані зміни визначених законом основ оплати праці суддів перевищили конституційну межу допустимості „надзвичайності“ акта, який скасовує додаткові зарплати для суддів, у розумінні такої межі, визначеної ним у попередніх рішеннях. Крім того, він вказав: якщо у випадку вкрай екстраординарних обставин можна віддати перевагу принципу рівності стосовно обмежень винагороди державних службовців, конституційних посадовців і суддів над принципом судової незалежності, таке співвідношення між цими двома принципами не може застосовуватися загалом, як таке, що визначено раз і назавжди стосовно будь-яких обставин. Навпаки, винагорода суддів у широкому розумінні має бути стабільною, не зменшуваною цінністю, а не змінюваним фактором, який перераховує той чи інший уряд, наприклад, тому що вважає зарплату суддів занадто високою порівняно із зарплатою державних службовців або інших професійних груп. Іншими словами, якщо застосування принципу рівності і є допустимим у випадку виняткового, економічно обгрунтованого зниження зарплати для всіх, проте, рівність усіх стосовно остаточного рівня зарплати не може бути прийнятною. Прагнення досягти такої рівності не відповідає вимогам конституційності; це є політичною метою, яка не знаходить підтримки у конституційно закріпленому принципі рівності.

Конституційний Суд Республіка Польща¹²

З огляду на вищезазначене, Конституційний Трибунал вважає, що розмір суддівської винагороди повинен бути настільки великим і стійким до коливань, наскільки це є можливим, але це не означає, що незалежно від бюджетної ситуації він має послідовно зростати до моменту істотного дисбалансу бюджету, який тягне за собою перевищення конституційно визначеного ліміту державного боргу. Згідно з усталеною практикою Конституційного Трибуналу перевищення конституційно визначеного ліміту державного боргу (3/5 валового внутрішнього продукту) є умовою, що виправдовує зменшення розміру суддівської винагороди (крок, який є більш суттєвим, ніж її тимчасове заморожування).

Оскільки витрати, пов'язані з діяльністю всіх судових органів, за своєю природою зв'язані з державним бюджетом, то вирішення питання про те, які елементи і ставки винагороди є „сумісними“ з гідністю і обсягом обов'язків судді, належить демократично легітимному законодавцю. Конституційний Трибунал у даному випадку оцінює, чи не вийшов при цьому законодавець за

¹² На підставі матеріалів інформаційно-аналітичної довідки, підготовленої головним консультантом відділу порівняльних досліджень Управління порівняльно-правового аналізу О.Шмигвою.

межі своєї дискреції, визначені в Конституції. Така дискреція є досить широкою, оскільки у частині другій статті 178 Конституції закріплені депо оціночні фрази, які не можуть трансформуватися у конкретні грошові суми. Межі розсуду законодавця, проте, визначені декількома орієнтирами. Першим орієнтиром є середній рівень оплати праці у державному секторі; рівень оплати праці суддів має значно його перевищувати. Другим – винагорода суддів має виявляти довгострокову тенденцію до зростання у масштабах, не менших ніж середній рівень оплати праці у державному секторі. Третій орієнтир полягає у тому, що у разі державних бюджетних труднощів винагорода суддів має бути особливо захищеною від надзвичайно несприятливих коливань. Четвертим орієнтиром є те, що винагорода суддів не повинна знижуватися за допомогою підзаконних нормативних актів.

Конституційний Суд Литовської Республіки

Рішенням у справі № 125/2010-26/2011-21/2012-6/2013-8/2013-10/2013 від 1 липня 2013 року Конституційний Суд визнав, зокрема:

- конституційними законодавчі положення, які тимчасово (на 2009 рік) зменшували розмір базової суми для парахування посадового окладу політикам, державним службовцям та суддям;

- неконституційними законодавчі положення, які зменшували коефіцієнти для розрахунку посадового окладу суддів, оскільки таким чином відбулося його непропорційне зменшення, що є несумісним із конституційними правом кожного на справедливу оплату праці, вимогами судової незалежності, а також принципом правової держави.

Конституційний Суд зазначив, що Конституція забороняє зменшення винагороди та інших соціальних (матеріальних) гарантій суддів; будь-які спроби скоротити розмір винагороди суддів чи інших їх соціальних (матеріальних) гарантій або будь-які обмеження фінансування судів мають розглядатися як посягання на незалежність суддів та судів.

Водночас Конституційний Суд постановив, що у випадку складної економічної та фінансової ситуації фінансування всіх установ, які реалізують державні повноваження і фінансуються за рахунок коштів з бюджету, а також фінансування різних сфер, що фінансуються за рахунок коштів з державного чи муніципального бюджету, зазвичай, має переглядатися і скорочуватися; впровадження такого правового регулювання, при якому в складній економічній і фінансовій ситуації в державі скороченням не охоплюватиметься лише фінансування судів чи лише винагороди і пенсії суддів, означатиме безпідставне виділення судів із числа інших установ, які реалізують державну владу, а суддів – з-поміж інших осіб, які беруть участь у реалізації повноважень відповідних органів державної влади; закріплення такого особливого статусу судів (суддів) не відповідатиме вимогам, які пред'являються до відкритого, справедливого і гармонійного громадянського суспільства, та імперативам справедливості; погіршення фінансових і матеріально-технічних умов функціонування судів і скорочення винагороди суддів допускається тільки на

підставі закону і лише на тимчасовій основі у період часу, коли економічний і фінансовий стан держави є вкрай складним; таке зменшення винагороди не повинно призводити до будь-яких передумов для порушення незалежності судів будь-якими іншими державними органами та їх посадовими особами; навіть у разі вкрай складної економічної і фінансової ситуації в державі, ні фінансування судів, ні винагорода суддів не можуть бути зменшені до такої міри, що суди не матимуть можливості реалізовувати свої конституційні функції і обов'язки здійснювати правосуддя або можливість судів робити це буде обмежена.

У цьому Рішенні Конституційний Суд поширив на правове регулювання, метою якого є зниження винагороди суддів, визначені ним при розкритті змісту конституційного права на справедливу оплату праці і принципу пропорційності у контексті скорочення винагороди державних службовців і інших працівників, робота яких оплачується із державного або муніципального бюджету, вимоги до правового регулювання, яке передбачає таке скорочення у разі виникнення надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації у державі, закріплені ним у рішеннях від 11 грудня 2009 року та 20 квітня 2010 року. Згідно з цими вимогами:

у випадку надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації у державі оплата праці державних службовців може бути тимчасово скорочена, проте, при цьому має дотримуватися принцип пропорційності: конституційний принцип пропорційності є невід'ємним від інших норм, принципів Конституції, зокрема, конституційних принципів рівності прав та справедливості;

конституційний принцип пропорційності означає, що у випадку надзвичайно складної економічної, фінансової ситуації у державі, яка обумовлює потребу тимчасового скорочення винагороди державних службовців з метою захисту життєво важливих інтересів суспільства і держави та охорони інших конституційних цінностей, законодавець зобов'язаний визначити уніфікований, недискримінаційний масштаб скорочення винагороди державних службовців, згідно з яким щодо всіх категорій державних службовців та інших працівників, робота яких оплачується з державного чи муніципального бюджету, відбувається скорочення винагороди без порушення пропорцій сум винагород, визначених стосовно різних категорій державних службовців до виникнення надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації у державі;

конституційний інститут державної служби передбачає певну ієрархічну систему державних службовців і диференціювання розміру винагороди, яка їм виплачується; пропорції різниць у розмірах винагороди державних службовців залежать від цілого ряду об'єктивних особливостей державної служби, зокрема, характеру функцій, закріплених за державною установою, складності та обсягу функцій, виконуваних державним службовцем, відповідальності за виконання цих функцій, особливостей займаної посади, професійного рівня та кваліфікації державного службовця тощо;

Конституція не допускає такої ситуації, коли у випадку надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації у державі винагорода державних

службовців скорочується непропорційно, зокрема, шляхом наближення розміру винагороди державного службовця високої кваліфікації, який виконує складну роботу, до винагороди державного службовця нижчої кваліфікації, який виконує менш складну роботу, або зрівняння розміру першого виду винагороди з другим, чи зниження винагороди державних службовців певних категорій з урахуванням не всієї отримуваної ними винагороди, а лише деякої її частини тощо; за таких умов порушуватимуться не лише конституційні принципи пропорційності, рівності прав та справедливості, але знівелюється й конституційна концепція державної служби, а також право особи на справедливу оплату праці;

конституційні принципи правової держави, справедливості та пропорційності передбачають допустимість визначення мінімуму, нижче якого розмір винагороди державного службовця не може бути знижений, навіть за умови надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації у державі; при визначенні такого мінімуму необхідно враховувати, що згідно з Конституцією не допускається прийняття такого правового регулювання, внаслідок реалізації якого винагорода державного службовця знизиться до такого розміру, який не забезпечуватиме мінімальні соціально прийнятні потреби і умови життя, сумісні з людською гідністю.

Конституційний Суд зазначив, що конституційне право на справедливу оплату праці пов'язане із конституційним принципом справедливості і означає право особи на отримання такої оплати за роботу, яка була б справедливою, з огляду, зокрема, на особливість роботи, складність і обсяг виконуваних у її межах функцій, відповідальність за виконання таких функцій, індивідуальність займаних посад, а також професійний рівень і кваліфікацію людини. У цьому контексті необхідно підкреслити, що згідно з Конституцією недопустимим є таке правове регулювання, яке б запровадило уніфікований чи, по суті, однаковий розмір винагороди для осіб, які займають посади, що відрізняються в залежності від складності та кількості виконуваних функцій і відповідальності, яка на них покладена, які мають різний професійний рівень і кваліфікацію і які отримують винагороду за рахунок коштів із державного або муніципального бюджету.

Відповідно, скорочення винагороди суддів не може бути непропорційним і дискримінаційним: зокрема, винагорода не може бути зменшена тільки для суддів або тільки для суддів деяких судів, або тільки для суддів, які виконують певні обов'язки; пропорції розмірів винагороди, визначені до настання надзвичайно складної економічної та фінансової ситуації в державі для суддів, які виконують різні обов'язки (для суддів різних систем судів і/або різних рівнів судів), а також пропорції розмірів винагороди, визначені для різних категорій суддів та інших осіб (зокрема, державних службовців, політиків і чиновників), робота яких оплачується з коштів державного або муніципального бюджету, повинні бути збережені. Будь-яке недотримання вказаних вимог слід розглядати як посягання на незалежність суддів і судів, і, таким чином, як порушення норм Конституції, які її гарантують, а також конституційного принципу правової держави.

Конституційний Суд Румунії

Слідча діяльність, яку здійснювали інспектори Агентства з питань доброчесності, під час якої збиралися та оцінювались докази, всі необхідні відомості, що вимагаються від будь-якої установи, державного органу, юридичної особи відповідно до розділу 46 Закону №. 144/2007 та складання відповідного висновку, призвели до юридичних наслідків, подібних до обвинувального висновку. Таким чином, на підставі висновку інспектор Агентства подав клопотання до суду щодо призначення конфіскації стосовно майна, коли були явні розбіжності між майном, набутим особою під час перебування на посаді, та отриманими доходами.¹⁵ У цьому рішенні Суд зазначив, що Агентство з питань доброчесності не є судом і не підпадає під дію правил організації та функціонування, передбачених главою Конституції про „Судову владу“.

**Заступник керівника Правового департаменту –
керівник Управління порівняльно-правового аналізу**

 Житник

Виконавці:

заступник керівника Правового департаменту
керівник Управління порівняльно-правового аналізу

 О. Житник

головний консультант відділу порівняльних досліджень

 А. Дереконь

Довідка включає матеріали інформаційно-аналітичної довідки, підготовленої головним консультантом відділу порівняльних досліджень Управління порівняльно-правового аналізу О.Шмиговою у 2016 році.

¹⁵ Decision Constitutional Court of Romania. 14-04-2010 on the unconstitutionality of certain provisions of Law no. 144/2007 on the creation, organisation and functioning of the National Integrity Agency [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.codices.coe.int/NXT/gateway.dll?templates&fn_default.htm